

Табыстар.

Жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыстар

Жариялау күні: 30.09.2024

Келесі жариялау күні: 30.12.2024

1. Негізгі ойлар

Тоқсандағы жан басына шаққандағы орташа атаулы және нақты ақшалай табыстар

2. Глоссарий

3. Әдістемелік түсініктемелер

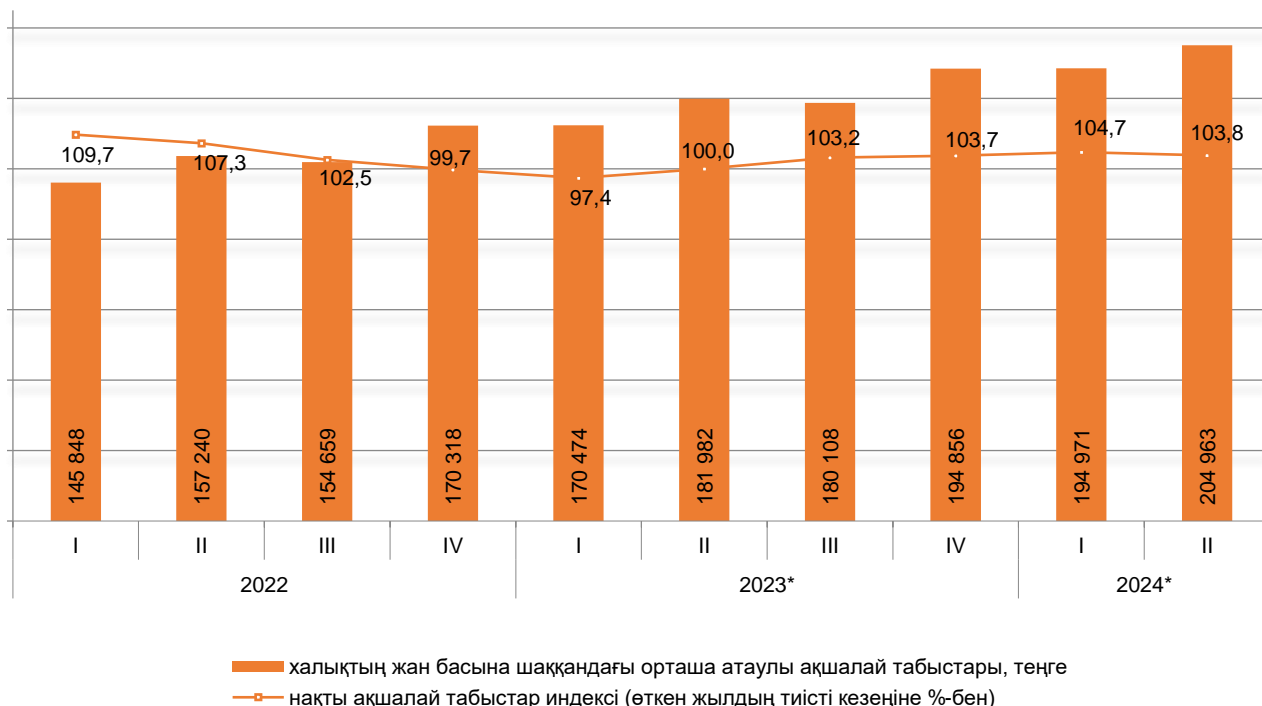
4.Қатысы бар басылымдарға сілтемелер

5. Пайдалы сілтемелер

1. Негізгі ойлар

2024 жылғы II тоқсандағы бағалау бойынша халықтың жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыстары айына 204963 теңгені құрады, бұл 2023 жылғы II тоқсанмен салыстырғанда 12,6% жоғары, көрсетілген кезеңде нақты ақшалай табыстар 3,8% артты.

Тоқсандар бойынша халықтың жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыстары

Тоқсандағы жан басына шаққандағы орташа атаулы және нақты ақшалай табыстар

2024 жылғы II тоқсанда Қазақстан Республикасындағы халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары айына 204963 теңгені құрады және 2023 жылғы II тоқсанмен салыстырғанда 12,6% өсті. Осы кезеңнің тұтыну бағаларының индексі (8,5%) ескере отырып, халықтың ақшалай табыстары нақты мәнде 3,8% артты.

Халықтың атаулы және нақты ақшалай табыстары (бағалау)

	Халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары, теңге		2024 жылғы II тоқсан 2023 жылғы II тоқсанға, пайызбен	
	2024 жылғы II тоқсан	2023 жылғы II тоқсан	атаулы	нақты
Қазақстан Республикасы	204 963	181 982	112,6	103,8
Абай	176 974	161 901	109,3	101,2
Ақмола	184 469	166 523	110,8	101,7
Ақтөбе	186 828	160 735	116,2	107,3

	Халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары, теңге		2024 жылғы II тоқсан 2023 жылғы II тоқсанға, пайызбен	
	2024 жылғы II тоқсан	2023 жылғы II тоқсан	атаулы	нақты
Алматы	148 630	135 349	109,8	103,8
Атырау	383 171	347 442	110,3	101,5
Батыс Қазақстан	202 356	179 484	112,7	104,3
Жамбыл	150 031	130 381	115,1	107,1
Жетісу	135 535	124 283	109,1	100,2
Қарағанды	226 486	203 863	111,1	100,5
Қостанай	197 712	174 667	113,2	104,5
Қызылорда	149 965	135 430	110,7	103,1
Маңғыстау	278 117	216 936	128,2	116,2
Павлодар	217 211	194 898	111,4	102,2
Солтүстік Қазақстан	181 550	165 458	109,7	100,5
Түркістан	119 753	101 690	117,8	110,4
Ұлытау	283 878	247 255	114,8	106,8
Шығыс Қазақстан	221 361	200 029	110,7	101,4
Астана қаласы	277 211	247 987	111,8	101,6
Алматы қаласы	297 188	245 534	121,0	111,2
Шымкент қаласы	127 857	112 318	113,8	105,3
Мах	383 171	347 442	128,2	116,2
Min	119 753	101 690	109,1	100,2
Мах /Min, есе	3,2	3,4	1,2	1,2

2024 жылғы II тоқсанда халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары мөлшерінің ең жоғары мәні Атырау облысында белгіленді, онда көрсеткіш орташа республикалық деңгейден 2 есеге жуық артықтығы байқалды. Табысы ең төмен өңір болып Түркістан облысы белгіленді, өңірде халықтың табыс мөлшері орташа республикалық деңгейдің жартысына жуығын құрайды. 2024 жылғы II тоқсанда өңірлер бойынша халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстарының ең жоғары және ең төменгі шамасы арасындағы ара қатынас 3,2 есені құрады (2023 жылғы II тоқсанда – 3,4 есе).

* Алдын ала деректер. Дереккөздердің нақтылануына байланысты деректер қайта есептеледі.

Динамикалық кестелер:

[1. 2010-2024 жж. өңірлер бойынша тоқсандар бойынша халықтың жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыстары және индекстері \(тоқсандық\)](#)

[2. Өңірлер бойынша халықтың нақты ақшалай табыстары, 2019 жылғы деңгейден % өсім](#)

[3. Халықтың жан басына шаққандағы орташа атаулы және нақты ақшалай табыстары \(ай сайынғы\)](#)

2. Глоссарий

Халықтың атаулы ақшалай табыстары (бағалау) - халықтың ағымдағы тұтынуға, өндірістік қызметке және жинақтауға бағыттайтын ақшалай қаражаты;

Атаулы ақшалай табыстар индексі-базистік кезеңмен салыстырғанда есепті кезеңдегі атаулы ақшалай табыстардың өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш;

Нақты ақшалай табыстар индексі-базистік кезеңмен салыстырғанда есепті кезеңдегі бағалардың өзгеруін ескере отырып, атаулы ақшалай табыстардың өзгеруін сипаттайтын салыстырмалы көрсеткіш;

Жалдамалы жұмыспен қамтудан түсетін табыс - жалақы, көтермелеу төлемінің барлық түрлері, жалақыға үстемеақылар, жұмыскерлер жұмыс орны бойынша алатын алымдар, сыйақылар мен жәрдемақылар;

Қызметкерлердің жалақысы (еңбекақы) қоры-ұйымдар есептеген жиынтық ақшалай қаражат, сондай-ақ салықтар мен басқа да ұстап қалуларды (табыс салығы) ескере отырып, қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу үшін ақшалай бірлікке аударылған заттай нысандағы қаражат (лауазымдық айлықақылар (тарифтік мөлшерлемелер), қосымша ақылар, үстемеақылар, сыйақылар, ынталандырушы және өтемдік сипаттағы төлемдер) міндетті зейнетақы жарналары), оларды қаржыландыру көзіне және нақты төлеу мерзіміне қарамастан;

Өзін-өзі жұмыспен қамтудан түсетін табыс-өзін-өзі жұмыспен қамту негізінде тауарлар мен қызметтерді өндіруден алынатын ақшалай және заттай нысандағы табыс;

Тұтыну бағаларының индексі (ТБИ) – халықтың жеке тұтыну үшін сатып алатын тауарлары мен қызметтерінің тіркелген себетіне бағалардың орташа деңгейінің уақыт бойынша өзгеруін сипаттайтын көрсеткіш.

3. Әдістемелік түсініктемелер

Халықтың жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыстары туралы ақпарат Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитеті Төрағасының 2016 жылғы 21 қыркүйектегі № 214 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2016 жылғы 21 қазанда № 14350 болып тіркелген, халықтың атаулы ақшалай табыстарын есептеу (бағалау) жөніндегі әдістемеге сәйкес ай сайынғы, тоқсан сайынғы және жылдық негізде қалыптастырылады.

Жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыс көрсеткішін есептеу макро деңгейде халықтың табысы – жалдамалы жұмыспен қамтудан түсетін табыстар (жалақы), дербес жұмыспен қамтудан түсетін табыстар, төленген әлеуметтік трансферттер, басқа да табыстар туралы барлық деректерді (статистикалық және әкімшілік) біріктіру жолымен жүзеге асырылады, өйткені есептеу бір адамға шаққанда жүргізіледі.

Халықтың атаулы ақшалай табыстарын бағалау (бұдан әрі - ХААТ) жыл басынан бастап кезең ішінде тек Қазақстан Республикасы бойынша, ал тоқсан мен жыл ішінде-Қазақстан Республикасы мен өңірлер бойынша өспелі қорытындымен ай сайын жүргізіледі.

Халықтың жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстарын есептеу келесі негізгі кезеңдерді қамтиды:

- 1) жалдану бойынша жұмыстан түскен атаулы ақшалай табыстарды есептеу;
- 2) еңбек ақыны жасыруға жете есептеу коэффициентін есептеу;
- 3) өз бетінше жұмыспен қамтылудан түскен атаулы ақшалай табыстарды есептеу;
- 4) халыққа төленген ағымдағы трансферттерді есептеу;
- 5) халықтың өзге де ақшалай табыстарын есептеу;
- 6) жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстарды есептеу;
- 7) атаулы және нақты ақшалай табыстар индекстерін есептеу.

Жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табысты есептеу

ХААТ жалпы шамасы жалдамалы жұмыстан, өз бетінше жұмыспен қамтылудан түскен табыстарды, ағымдағы төленген трансферттерді және өзге де ақшалай табыстарды жиынтықтау жолымен анықталады.

Жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыс мынадай формуламен анықталады:

$$ААТ_{жан\ басына/шақ} = \frac{\sum ААТ_{жалпы}}{Саны_{халық}}$$

мұнда:

$\sum ААТ_{жалпы}$ – есепті кезеңдегі ХААТ-тың жалпы сомасы;

$Саны_{халық}$ – есепті кезеңдегі елдегі халықтың саны.

Алғашқы статистикалық деректерді ұсыну мерзімінің әртүрлілігіне және жиынтық статистикалық деректер (ақпараттар) мен ведомстволық статистикалық байқаулар бойынша алынған деректерді нақтылауға (түзетуге) сәйкес ай, тоқсан мен жылдық кезеңдерге халықтың атаулы және нақты ақшалай табыстарының жалпы мөлшерін алдын ала есептеу (бірінші бағалау) және қайта есептеу (екінші бағалау немесе нақтылау) жүргізіледі.

Халықтың атаулы және нақты ақшалай табыстарын алдын ала есептеу жыл басынан бергі кезең үшін есептік кезеңнен кейінгі күнтізбелік 40-шы күні ай сайынғы және тоқсандық жиынтық статистикалық деректер (ақпараттар) және ведомстволық статистикалық байқаулар бойынша алынған деректер негізінде, сондай-ақ сарапшылық бағалау мен есептеу (бағалау) кезінде болмаған статистикалық көрсеткіштерді есептеу негізінде жүзеге асырылады.

Халықтың атаулы және нақты ақшалай табыстарын жыл басынан бергі кезеңге және жылға қайта есептеу (нақтыланған бағалау) жылдық жиынтық статистикалық деректер (ақпараттар) және ведомстволық статистикалық байқаулар бойынша алынған жылдық деректер негізінде есепті кезеңнен кейінгі жылдың қыркүйегінде жүзеге асырылады.

Атаулы ақшалай табыстың индексін есептеу.

ХААТ серпінін бағалау үшін атаулы ақшалай табыстардың индексі есептеледі:

$$ААТ_i = \frac{ААТ_{е}}{ААТ_{б}} * 100\%$$

где:

$ААТ_i$ - атаулы ақшалай табыстардың индексі;

$ААТ_{е}$ - есепті кезеңдегі жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыс;

$ААТ_{б}$ - базистік кезеңдегі жан басына шаққандағы орташа атаулы ақшалай табыс.

Нақты ақшалай табыстың индексін есептеу

Нақты көріністе жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыс көрсеткішін есептеу тұтыну бағалары индексінің көмегімен жүргізіледі.

Нақты көріністе жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табысты есептеу ағымдағы көрсеткішті базистік кезеңнің салыстырмалы бағаларына келтіру әдісімен мына формула бойынша жүзеге асырылады:

$$НАТ_i = \frac{НАТ_i}{ТБИ} * 100\%$$

где:

$НАТ_i$ – нақты ақшалай табыстардың индексі;

$ААТ_i$ – есепті кезеңдегі атаулы ақшалай табыстардың индексі;

$ТБИ$ – есепті кезеңдегі тұтыну бағаларының индексі.

4. Қатысы бар басылымдарға сілтемелер

[«Қазақстандағы халықтың тұрмыс деңгейі» жинағы](#)

[Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуы](#)

[«Қазақстан балалары» жинағы](#)

5. Пайдалы сілтемелер

[Халықтың атаулы ақшалай табыстарын есептеу \(бағалау бойынша\) әдістемесі](#)

[Атаулы ақшалай табыстар, «Талдау» Ақпараттық-талдау жүйесі](#)

Шығаруға жауапты:	Департамент директоры:	Орындаушы:	Мекенжай:
Еңбек және тұрмыс деңгейі статистикасы департаменті	Н. Белоносова Тел. +77172 749022	А. Макшаева Тел. +7 7172 749262 E-mail: a.makshayeva@aspire.gov.kz	010000, Астана қаласы Мәңгілік ел даңғылы, 8 Министрліктер үйі, 4-кіреберіс

© Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы